

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
RESPUBLIKA IXTISOSLASHTIRILGAN OTORINOLARINGOLOGIYA VA
BOSH-BO'YIN KASALLIKLARI ILMIY-AMALIY TIBBIYOT MARKAZI



tasdiqlayman»

Kasallikni xoslashtirilgan

otorinolaringologiya va bosh-bo'yin kasalliklari
ilmiy-amaliy tibbiyot markazi direktori, prof.

2024 y.

«TIBBIY FONIATRIYA ASOSLARI»
mavzuiy malaka oshirish kursi
O'QUV DASTURI
(o'qish hajmi 36 kredit)

Tuzuvchilar:

Abdullaeva N.N. -

Respublika ixtisoslashtirilgan otorinolaringologiya va bosh-bo'yin kasalliklari ilmiy-amaliy tibbiyot markazi laboratoriya mudiri, t.f.d., dotsent

Maxamadaminova

bosh-bo'yin kasalliklari ilmiy-amaliy tibbiyot markazi bo'lim boshlig'i, t.f.d., dotsent



Taqrizchilar:

Maxkamova N.E. -

Toshkent tibbiyot akademiyasi otorinolaringologiya kafedraasi dotsenti, t.f.d., dotsent

Voxidov U.N. -

Respublika ixtisoslashtirilgan otorinolaringologiya va bosh-bo'yin kasalliklari ilmiy-amaliy tibbiyot markazi direktori o'rinbosari, t.f.d., dotsent

Annotatsiya

Aholining sanitariya madaniyati muttasil oshib borishiga qaramay, yangi, samarali davolash usullarini joriy etish, aholini tibbiy ko'rikdan o'tkazish, ovoz apparati kasalliklarining nisbati. Bu ushbu kasalliklarga ixtisoslashtirilgan yordam ko'rsatish tizimini qayta ko'rib chiqish va takomillashtirishni talab qiladi. Otorinolaringologning asosiy vazifasi aholi orasida LOR kasalliklarining ko'payishining oldini olishdan iborat bo'lib, bu profilaktika choralarini o'tkazish, LOR patologiyalarini o'z vaqtida aniqlash va davolashni o'z ichiga oladi.

Ushbu muammoni hal qilish uchun shifokor yaxshi umumiy tibbiy tayyorgarlikni, otorinolaringologiyaning nazariy masalalarini o'rganishni, klinikalarni, diagnostikani, LOR kasalliklarini differensial tashxisini va bemorlarni davolash usullarini talab qiladi.

Ushbu tematik takomillashtirish siklida otorinolaringologlar foniatriya bo'yicha nazariy bilimlari va amaliy ko'nikmalarini oshiradi, bu esa aholiga LOR yordamini yuqori zamonaviy tibbiy darajada ko'rsatishga yordam beradi.

Ushbu dastur "Sog'liqni saqlash va oliy ta'lim tizimi faoliyatini yanada takomillashtirish" chora-tadbirlar rejasini amalga oshirishdan kelib chiqqan holda, ilg'or xorijiy mutaxassislarni tajribasini hisobga olgan holda kadrlar tayyorlash dasturiga qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish bo'yicha takliflar kiritilgan holda ishlab chiqilgan.

O'quv dasturi Respublika ixtisoslashtirilgan otorinolaringologiya va bosh-bo'yin kasalliklari ilmiy-amaliy tibbiyot markazi Ilmiy kengashida ko'rib chiqilgan va tavsiya qilingan

2024 y. «__» _____, bayonnoma № ...

RIOBBJIAM ilmiy kengash raisi

Xasanov U.S.

«FONIATRIYA ASOSLARI» MALAKA OSHIRISH MAVZUVIY KURSI O'QUV
DASTURI TARKIBI

Kod	Mavzu nomi
1	Hiqildoq klinik anatomiyasi va topografiyasi. Hiqildoq klinik anatomiyasi va topografiyasi.
1.1	Hiqildoq tog' aylari.
1.1.1	Hiqildoq boylamlari
1.1.2	Hiqildoq muskullari.
1.1.3	Hiqildoq qavatlarini
1.1.4	Hiqildoq qon aylanishi
1.1.5	Hiqildoq innervatsiyasi
1.1.6	Traxeya va bronxlarning klinik anatomiyasi va topografiyasi
1.2	Hiqildoq fiziologiyasi va tekshirish usullari.
2	Hiqildoq fiziologiyasi
2.1	Himoya funksiyasi
2.1.1	Nafas funksiyasi
2.1.2	Fonatsiya funksiyasi
2.1.3	Ovoz boylamlari harakati o'ziga xosligi.
2.1.4	Ovoz boylamlari registri va vibratsiyasi.
2.1.5	Ovoz mutatsiyasi.
2.1.6	Yuqori nafas yo'llarining rezonator bo'shliqlarining roli: burun va nafas olish yo'llari, og'iz bo'shlig'i, xalqum, hiqildoq, ovozning chiqishi va rangi (tembri)
2.1.7	Traxeya va bronx funksiyasi: nafas olish, himoya qilish, drenajlash.
2.2	Hiqildoq, traxeya, bronxlarning tekshiruv usullari
2.3	Bilvosita laringoskopiya
2.3.1	Bevosita laringoskopiya
2.3.2	Hiqildoq endoskopiya
2.3.3	Hiqildoq stroboskopiya.
2.3.4	Hiqildoq rentgenografiyasi, KT, MRT.
2.3.5	Hiqildoq elektromiografiyasi.
2.3.6	Hiqildoq biopsiyasi.
2.3.7	Traxobronxoskopiya
2.3.8	Hiqildoq kasalliklari.
3	O'tkir va surunkali laringitlar
3.1	Torayuvchi laringotraxeit.
3.2	Hiqildoq xodroperixondriti
3.3	Hiqildoq anginasi
3.4	Hiqildoq difteriyasi
3.5	Hiqildoqning o'tkir va surunkali torayishi
3.6	Hiqildoq infeksiyon granulyomalar (tuberkulez, sifilis, skleroma)
3.7	Hiqildoq nevrogen va miogen parezlar va paralichlari; Afoniya
3.8	Yurak-qon tomir tizimi, bronxopulmonar apparatlar kasalliklarida ovozning buzilishi, endokrm bezlarning funksiyalaridagi o'zgarishlar. Burun, burun yondosh bo'shliqlari va xalqum kasalliklari tufayli ovozning buzilishi. Halqumning qon tomir patologiyasi.
3.9	Hiqildoqning yallig'lanishsiz kasalliklari: fonasteniya, vazomotor monoxondrit, allergik laringit. Qo'shiqchi tugunlari.
3.10	Hiqildoq jarohatlari. Yuqori nafas yo'llari yot jismlari.
3.11	Hiqildoqning yaxshi sifatli va yomon sifatli o'smalari.
3.12	Traxeotomiya, traxeostomiya, konikotomiya, intubatsiya
3.13	Hiqildoq kasalliklari bo'lgan bemorlar reabilitatsiyasi.
3.14	Hiqildoq kasalliklari dispanserizatsiyasi
4	

Kirish

Dastur maqsadi: Foniatriya bo'yicha nazariy bilimlar darajasini oshirish, uning holati va kasalliklarni davolash usullarini baholashda shifokorlarning amaliy ko'nikmalarini oshirish.

Dastur maqsadlarini amalga oshirish LOR shifokorlariga ish joylarida, ularning lavozimi va muassasaning profiliga qarab, zarur malakali foniatrik yordam ko'rsatish imkonini beradi.

Dastur vazifalari:

1. Talabalarning ovoz hosil qilishda ishtirok etuvchi organlarning klinik anatomiyasi va fiziologiyasi haqidagi bilimlarini tizimlashtirish.

2. Foniatriyada qo'llaniladigan tadqiqot usullari bo'yicha shifokorlarning bilim doirasini kengaytirish va amaliy ko'nikmalarini oshirish.

3. Foniatriyada qo'llaniladigan zamonaviy davolash usullari bilan tanishish.

4. Foniatriyada qo'llaniladigan diagnostika, davolash va profilaktika bo'yicha tasniflar, standartlar va protokollarni taqdim etish.

Dasturning har bir bo'limi alohida mavzularga bo'lingan bo'lib, ularda ularning mazmuni va rivojlanishi ketma-ketlikda keltirilgan.

Ushbu sikl dasturini amalga oshirish uchun o'quv jarayonida quyidagi dars turlari qo'llaniladi: ma'ruza, amaliy mashg'ulotlar, seminarlar.

Tematik takomillashtirish davrlarining davomiyligi 36 soat (ish vaqti bir hafta, har kuni 6 soat).

Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazish uchun RIOBBIAM o'quv xonalaridan foydalaniladi. O'quv tsiklini o'tkazish uchun klinik maydonchalarda asosiy zarur jihozlar va o'quv qo'llanmalari mavjud. Mashg'ulotlar ushbu dasturning barcha bo'limlarida yuqori sifatli o'qitishni ta'minlaydigan malakali o'qituvchilar tomonidan olib boriladi.

Mashg'ulot yakunida imtihon o'tkaziladi, uning davomida nazoratning turli shakllaridan foydalanish mumkin (nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni og'zaki baholash, vaziyatli masalani yechish, test nazorati va boshqalar).

Oxirida dastur mavzusi bo'yicha tavsiya etilgan adabiyotlar ro'yxati mavjud.

Kutilayotgan natijalar: "Foniatriya asoslari" mavzusida tematik turkumni o'tkazish otorinolaringologiyaning ushbu bo'limi bo'yicha shifokorlarning bilimlarini kengaytiradi va chuqurlashtiradi, amaliy ko'nikmalarini oshiradi. Bu, shubhasiz, ushbu kasalliklarga chalingan bemorlarga diagnostika va davolash xizmati sifatini oshiradi.

«FONIATRIYA ASOSLARI» MALAKA OSHIRISH MAVZUVIY KURSI O'QUV
REJASI

O'quv reja 36 soatga asoslangan.

№	Mavzu nomlari	O'quv soatlari soni		
		Ma'ruzalalar	Amaliy mashg'ulotlar	Seminarlar Jami
I	Hiqildoq klinik anatomiyasi va topografiyasi. Hiqildoq klinik anatomiyasi va topografiyasi.		2	2
II	Hiqildoq va traxeyalar tekshiruv usullari. Hiqildoq fiziologiyasi. Hiqildoq fonatsiya funksiyasi. Ovoz boylamlari registri va vibratsiyasi. Ovoz mutatsiyasi. Yuqori nafas yo'llari rezonatorlik funksiyasining ovoz emissiyasi va tembriga ahamiyati. Traxeya va bronxlar funksiyasi.		4	4
1	Hiqildoq, traxeya, bronxlar tekshirish usullari: bevosita, bilvosita laringoskopiya, endoskopiya, stroboskopiya, rentgenografiya, KT, MRT, elektromiografiya, traxobronxoskopiya, biopsiya		2	2
2	Hiqildoq, traxeya, bronxlar tekshirish usullari: bevosita, bilvosita laringoskopiya, endoskopiya, stroboskopiya, rentgenografiya, KT, MRT, elektromiografiya, traxobronxoskopiya, biopsiya		2	2
III	Hiqildoq kasalliklari.	6	12	8
1	O'tkir va surunkali laringitlar			2
2	Torayuvchi laringotraxeit.	2		2
3	Hiqildoq xodroperixondriti: etiopatogenez, klinika, tashxislash, qiyсий tashxislash, davolash.		2	1
4	Hiqildoq anginasi: etiopatogenez, klinika, tashxislash, qiyсий tashxislash, davolash.		2	1
5	Hiqildoq difteriyasi: etiopatogenez, klinika, tashxislash, qiyсий tashxislash, davolash.			2
6	Halqumning o'tkir va surunkali stenozlari: sabablari, etiopatogenezi, klinik ko'rinishi, diagnostikasi, farqi. tashxislash, davolash	2		2
7	Halqumning yuqumli granulomalari (sil, sifilit, skleroma)		2	2
8	Halqumning neyrogen va miogen parezllari va falajlari: etiopatogenezi, klinik ko'rinishi, diagnostikasi, differentsial diagnostika davolash; Afoniya		2	2
9	Yurak-qon tomir tizimi, bronxopulmoner apparatlar, burun, o'tkir nafas yo'llari va halqum kasalliklarida ovoznning buzilishi. Halqumning qon tomir patologiyasi.			2
10	Halqumning yallig'lanishiz kasalliklari: fonasteniya, vazomotor monoxondrit, allergik laringit. Qo'shiq tugunlari, etiopatogenezi, klinikasi, diagnostikasi, davolash.	2		2
11	Laringeal shikastlanishlar. Yuqori nafas yo'llarining yot jismlari.			2
12	Halqum va yuqori nafas yo'llarining yaxshi va xavfli o'smalari.		2	2
13	Traxeotomiya, traxeostomiya, konikotomiya, intubatsiya – ko'rsatma, o'tkazish usullari.			2
14	Hiqildoq kasalliklari bo'lgan bemorlar reabilitatsiyasi		2	2
IV	Hiqildoq kasalliklari dispanserizatsiyasi.		2	2
V	Imtihon.	6	12	8
	Vsego			36

OTORINOLARINGOLOGLARNING O'ZLASHTIRISHI KERAK BO'LGAN BILIM
VA KO'NIKIMLAR RO'YXATI

Otorinolaringolog-shifokor ta'lim olishning yakunida bilishi kerak:

1. Klinik anatomiya, fiziologiya va halqum va ovoz apparatini o'rganish usullari.
2. Traxeya va bronxlarning klinik anatomiyasi, fiziologiyasi va o'rganish usullari.
3. Foniatriyaning nazariy asoslari
4. Halqum va ovoz apparati kasalliklarining etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, diagnostikasi va davolashi.
5. Halqum kasalliklari bilan og'rigan bemorlarni tibbiy ko'rikdan o'tkazish.

Otorinolaringolog-shifokor ta'lim olishning yakunida bajara olishi kerak:

1. Ovoz apparati kasalliklarini tekshirish va diagnostika qilish
2. Bevosita va bilvosita laringoskopiya, halqumning endoskopiyasi.
3. Hiqildoqning R-gramma, KT, MRT ni o'qish.
4. Hiqildoq patologiya uchun biopsiya olish.
5. Halqumning shikastlanishi va patologiyalarida shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish.
6. Endolaringeal hidildoq yot jismlarni olib tashlash.
7. Traxeotomiya, traxeostomiya, konikotomiya, intubatsiya
8. Jarrohlik amaliyotidan keyingi davrda bemorlarni parvarishlash

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xasanov U.S., Voxidov U.N. Otorinolaringologiyada zamonaviy tekshirish usullari. Toshkent. 2019. 250 bet.
2. Xasanov S.A. Voxidov N.X. Yukori nafas yullari kasalliklari. T. 2008.-Voris nashriyoti.-336 bet.
3. Xasanov S.A. Voxidov N.X. Quloq, burun, xalkum va xikldok kasalliklari. Toshkent. 2011.- 210 bet.
4. Voxidov N.X., Nurov U.I., Radjabov R.R., Nurova G.U. Klinik otorinolaringologiya // "Durdona" nashriyoti. - Buxoro.-2019.- 450 bet.

5. Otorinolaringologiya // Shamsiev D.F., Voxidov U.N.- elektron darslik.
Toshkent, 2022 Maxkamova N.E. Otorinolaringologiya// Darslik. Toshkent.-2020.-450
bet.